

آسیکلوویر (Acyclovir)

دسته دارویی: ضد هرپس ویروس، آنالوگ گوانوزین

شکل دارویی: قرص ۲۰۰، ۴۰۰، ۸۰۰ میلی گرمی

نحوه عملکرد دارو

آسیکلوویر پس از رسیدن به هرپس ویروس (VSV, HSV2, HSV1) توسط آنزیم تیمیدین کیناز ویروس، منوفسفریله شده و سپس توسط آنزیم کیناز سلول میزبان ابتدا دی فسفریله و سپس تری فسفریله شده و بفرم فعال در می آید. فرم فعال آن باعث مهار DNA - پلی مرز ویروس شده و از ادامه سنتز ملکول DNA ویروس جلوگیری کرده و همانند سازی DNA ویروس را متوقف می نماید.

مشخصات فارماکوکینتیکی دارو

فراهم زیستی (بهره دهی بدنی) آسیکلوویر ۱۰ تا ۳۰٪ است. ۱/۵ تا ۲ ساعت پس از مصرف خوراکی، غلظت پیک دارو ایجاد می شود. وجود غذا در معده جذب آسیکلوویر را تحت تأثیر قرار نمی دهد. بنابراین قرص های این دارو می تواند با یا بدون غذا مصرف شود. در بدن به میزان زیادی انتشار یافته و به مایع مغزی نخاعی و مایع زلالیه می رسد. غلظت دارو در بزاق کمتر از پلاسما بوده و غلظت آن در ترشحات واژینال متغیر است. آسیکلوویر از جفت عبور کرده و به شیر مادر شیرده وارد می شود. درخون ۹ تا ۳۳٪ به پروتئین های خون متصل می شود. نیمه عمر حذف آن در بیماران با کلیه سالم ۲ تا ۵ ساعت است ولی در بیماران با کلیه نارسا تا ۲۰ ساعت افزایش می یابد. در بیماران که کلیه نارسا دارند دوز این دارو باید تعدیل شود. راه اصلی دفع دارو از کلیه است که از طریق فیلتراسیون گلومرولی و ترشح لوله ای عمدتاً بصورت دست نخورده دفع می شود. غلظت خونی آسیکلوویر در بیماران مسن بیشتر است و علت آن کاهش عملکرد کلیه با افزایش سن می باشد. لذا در این بیماران دوز دارو باید با توجه به عملکرد کلیه آنها کاهش یابد.

موارد مصرف آسیکلوویر خوراکی

- ۱- درمان اولیه هرپس تناسلی و کنترل حملات راجعه هرپس تناسلی
- ۲- درمان حاد هرپس زوستر (زونا) یا Shingles
- ۳- درمان آبله مرغان (Varicella یا chicken pox)
- ۴- التهاب لثه و مخاط دهان ناشی از هرپس ویروس

مقدار و روش مصرف آسیکلوویر خوراکی

- ۱- در درمان اولیه هرپس تناسلی، دوز دارو ۲۰۰ میلی گرم هر ۴ ساعت (پنج بار در روز) یعنی ۱۰۰۰ میلی گرم در روز) به مدت ده روز می باشد.
- ۲- برای کنترل حملات راجعه ، ۲۰۰ میلی گرم هر ۴ ساعت (پنج بار در روز) به مدت پنج روز مصرف می شود.
- ۳- در درمان زونای حاد ، ۸۰۰ میلی گرم هر ۴ ساعت (پنج بار در روز) به مدت ۷ تا ۱۰ روز مصرف می شود.
- ۴- برای درمان آبله مرغان ۸۰۰ میلی گرم ۴ بار در روز به مدت پنج روز مصرف می گردد.
- ۵- در درمان التهاب لثه و مخاط دهان ناشی از هرپس ویروس (Herpetic gingivostomatitis) ۴۰۰ تا ۸۰۰ میلی گرم در روز به مدت پنج روز موثر است ولی در هرپس orolabial (دهانی لبی) راجعه سودمندی متوسط دارد.

موارد منع مصرف دارو

در بیماران حساس به آسیکلوویر یا والاسیکلوویر نباید مصرف شود.

عوارض جانبی

در برخی از بیماران درمان شده با آسیکلوویر ، ممکن است بعضی از اثرات جانبی زیر ایجاد شود: سردرد، سرگیجه، ترمور، پارسستی، تهوع، استفراغ و رفتارهای تهاجمی، اسهال، لوکوپنی، عوارض پوستی و ترومبوسیتوپنی.

تداخل اثر

- ۱- مصرف توام دارو با پروبنسید باعث افزایش نیمه عمر آسیکلوویر می شود.
- ۲- مصرف توام آسیکلوویر با سایر داروی نفروتوکسیک باعث افزایش سمیت کلیوی آنها می شود.
- ۳- مصرف توام آسیکلوویر و زیدوودین باعث ایجاد خواب آلودگی شدید می شود.

مصرف در دوران حاملگی و شیر دهی

آسیکلوویر در حیوانات مختلف با دوزهای چندین برابر دوزهای دارو برای انسان ، اثر تراژونیک (ناقص الخلقه زایی) نداشته است. در خانم های حامله مطالعات کافی و خوب کنترل شده انجام نشده است . در دوران حاملگی باید فقط موقعی مصرف شود که اثر سودمند آن در برابر خطر دارو برای جنین قابل توجه باشد . در دوران شیر دهی باید با احتیاط مصرف شود.

دوز بیش از حد دارو

عوارضی که در مصرف دوز بیش از حد (۲۰ گرم) گزارش شده است. شامل بیقراری، تشنجات، لتارژی و کوما بوده است. رسوب آسیکلوویر در لوله های کلیوی ممکن است اتفاق افتد. در نارسایی حاد کلیوی و anuria (دفع ادرار کمتر از ۱۰۰ میلی لیتر در ۲۴ ساعت)، استفاده از همودیالیز به نفع بیمار می باشد.

نکات آموزشی درباره این دارو

- ۱- آسیکلوویر باید دوره کامل درمان را از راه خوراکی پشت سر بگذارد.
- ۲- برای درمان عفونت ناشی از سایتومگالوویروس (CMV) موثر نمی باشد.
- ۳- Hydration در حین درمان بیمار با آسیکلوویر سودمند است.

شرایط نگهداری دارو

دارو دور از نور و در دمای کمتر از ۳۰ درجه سانتی گراد نگهداری شود.

نوع بسته بندی دارو

آسیکلوویر ۲۰۰، ۴۰۰: جعبه حاوی بلیسترهای ۱۰ عددی
آسیکلوویر ۸۰۰: فلاکون ۳۰ عددی